

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 30011/2023
03.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Димитријевић, адвокат из Крагујевца, против туженог Града Крагујевца, кога заступа Градско правобранилаштво, ради накнаде, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1273/23 од 09.05.2023. године, у седници одржаној 03.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1273/23 од 09.05.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П 4585/22 од 25.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да тужилји на име накнаде за бесправно одузету непокретност означену као укупан удео од 220/534 на кп бр. ..., остало вештачки створено неплодно земљиште у улици ... у површини од 0,05,34 ха уписано у листу непокретности бр. ... КО ..., с тим што укупан удео тужиље за који није исплаћена накнада има површину од 0.02,020 ха, а овај укупан удео је ушао у састав означене парцеле од дела непокретности означеног у старом премеру као кп бр. ... и кп бр. ... КО ..., с тим да део кп бр. ... КО ... почиње од тачке А и надаље па се протеже приближно у правцу југа катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 5,04 м до тачке Б, надаље у правцу југоистока катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 13,67 м где долази до тачке Б, скреће у правцу југозапада преко кп бр. ... у дужини од 3,32 м до тачке Ж, скреће у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 16,20 м до тачке З, благо скреће у правцу севера у дужини од 3,36 м до почетне тачке описа А, док део кп бр. ... КО ... почиње од тачке В и даље у правцу југоистока катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 3,56 м до тачке Г, надаље у правцу југоистока катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 34,07 м до тачке Д, скреће у правцу југозапада катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 5,40 м до тачке Ђ, скреће у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 27,16 м до тачке Е, затим продужава даље у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 10,38 м до тачке Ж, скреће у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 3,32 м до почетне тачке описа В, исплати износ од 493.240,00 динара са

законском затезном каматом почев од 12.07.2021. године до коначне исплате, као неоснован. Ставом другим изреке обавезана је тужила да туженом исплати трошкове парничног поступка у укупном износу од 83.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1273/23 од 09.05.2023. године преиначена је првостепена пресуда тако да је усвојен тужбени захтев тужиле па је обавезан тужени да тужили на име накнаде за бесправно одузету непокретност означену као укупан удео од 220/534 на кп бр. ..., остало вештачки створено неплодно земљиште у улици ... у површини од 0,05,34 ха уписано у листу непокретности бр. ... КО ..., с тим што укупан удео тужиле за који није исплаћена накнада има површину од 0,02,020 ха, овај укупан удео је ушао у састав означене парцеле од дела непокретности означеног у старом премеру као кп бр. ... и кп бр. ... КО ..., с тим да део кп бр. ... КО ... почиње од тачке А и надаље па се протеже приближно у правцу југа катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 5,04 м до тачке Б, надаље у правцу југоистока катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 13,67 м где долази до тачке Б, скреће у правцу југозапада преко кп бр. ... у дужини од 3,32 м до тачке Ж, скреће у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 16,20 м до тачке З, благо скреће у правцу севера у дужини од 3,36 м до почетне тачке описа А, док део кп бр. ... КО ... почиње од тачке В и даље у правцу југоистока катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 3,56 м до тачке Г, надаље у правцу југоистока катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 34,07 м до тачке Д, скреће у правцу југозапада катастарском међном линијом кп бр. ... према кп бр. ... у дужини од 5,40 м до тачке Ђ, скреће у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 27,16 м до тачке Е, затим продужава даље у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 10,38 м до тачке Ж, скреће у правцу северозапада преко кп бр. ... у дужини од 3,32 м до почетне тачке описа В, исплати износ од 493.240,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.10.2022. године па до коначне исплате. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле у делу којим је тражила да се тужени обавезе да тужили на износ од 493.240,00 динара плати законску затезну камату за период од 12.07.2021. године до 24.10.2022. године. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужили на име трошкова парничног поступка исплати износ од 178.829,60 динара, а уколико тужени не исплати тужили наведени износ трошкова поступка у остављеном року за добровољно испуњење, тужили припада и законска затезна камата почев од извршности пресуде па до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију у односу на усвајајући део, ради уједначавања судске праксе, погрешне примене материјалног права, ради разматрања правних питања од општег интереса, ради новог тумачења права, с позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Испитујући правилност побијане пресуде, применом члана 403. став 2. тачка 3. и члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС”, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија дозвољена, али није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у листу непокретности ... уписана је катастарска парцела бр. ..., а у листу А као потес или улица означена је улица

Краљевачког батаљона, а као врста земљишта означено је пољопривредно земљиште, а као култура означено је остало вештачки створено неплодно земљиште у површини од 534 м², у Б листу поменутог листа непокретности се налазе подаци о носиоцима права на земљишту, између осталог, уписана је и тужила са обликом својине приватна и обимом удела од 22/534, док је у Г листу поменутог листа непокретности означено да на парцели нема терета. Даље је утврђено да је наведена парцела обухваћена ПГП насеља „Корићани“ у Крагујевцу, да иста обухвата делом јавно, делом остало грађевинско земљиште и да је потребно урадити пројекат парцелације како би се дефинисало који део парцеле представља јавно, а који остало земљиште. Према налазу и мишљењу вештака геодетске струке утврђено је да кп бр. ... КО ... на лицу места представља пут који је тампониран, да се овом парцелом из улице ... приступа кућним парцелама на кп бр. .../..., .../..., ... и ... КО ..., а у састав кп бр. ... КО ... ушле су и парцеле из евиденције катастра земљишта. Вештачењем од стране вештака пољопривредне струке утврђено да је тржишна вредност парцеле 224.200,00 динара по 1 а, па њена укупна вредност према сувласничком уделу тужиле износи 493.240,00 динара.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиле налазећи да у конкретном случају није извршена фактичка експропријација и то на тај начин што је дошло до изузимања удела тужиле и удела њене покојне мајке на предметној парцели у циљу формирања улице, а због тога што из листа непокретности произлази да предметна парцела представља вештачки створено неплодно земљиште, да на терену представља пут са тврдо насутим макадамом без асфалтне кошуљице, те по налажењу првостепеног суда, иако има одређену инфраструктуру не указује да се ради о улици.

Другостепени суд је на основу овако утврђеног чињеничног стања преиначио првостепену пресуду те усвојио тужбени захтев тужиле са образложењем да је предметна парцела насута туцаником са солидном инфраструктуром (вода, струја, канализација, телефонски прикључак и улично осветљење), те да као таква представља пут, односно улицу као грађевински објекат која служи општем интересу, без обзира што се ради о ткз. „слепој улици“ јер је утврђено да овај пут на терену служи не само као пут за прилаз кп бр. .../..., .../..., .../..., ... и ..., већ да истим могу да пролазе неодређени број лица и возила.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 58. став 2. Устава Републике Србије је прописано да до дозвољеног одузимања права својине које не представља повреду права имовине може доћи по кумулативно испуњеним условима: да је учињен у јавном интересу утврђеним на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Одредбом члана 1. Протокола бр. 1. уз Европску конвенцију о људским правима прописано је право на заштиту неометаног уживања имовине. Примена овог члана у погледу мешања у неометано уживање имовине захтева успостављање равнотеже између општег интереса заједнице и интереса појединца. Лишавање неког лица његове имовине без исплате новчаног износа који одражава вредност својине свакако представља несразмерно мешање јавне власти и води повреди права на имовину.

Фактичка експропријација настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни или други објекти од јавног или општег интереса, иако не постоји одлука надлежног органа – решење о одузимању земљишта. До фактичке експропријације долази услед пропуста општине, односно града, који дозвољавају изградњу објекта од јавног интереса на земљишту које није формално експроприсано. Таква пракса доводи до угрожавања и повреде субјективних грађанских права физичких и правних лица на земљишту и другим непокретностима. Кроз институт фактичке експропријације штите се ранији сопственици у односу на општину односно град, који организују изградњу јавних и других добара на земљишту које није формално експроприсано. Одредбом члана 8. став 1. Закона о експропријацији прописано је да се експропријација може вршити за потребе Републике Србије, аутономне покрајине, града, општине, јавних фондова и јавних предузећа, као и за потребе привредних друштава са већинским државним капиталом основаних од стране Републике Србије, аутономне покрајине, града или општине, ако законом није другачије одређено. Одредбом става 2. истог члана прописано је да се у поступку експропријације може установити службеност у корист субјекта из става 1. овог члана, ако је то законом предвиђено, ради постављања водоводних цеви, електричних и телефонских каблова и слично.

У конкретном случају део парцеле у власништву тужиље се фактички користи као улица. На тај начин извршена је фактичка експропријација, која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта односно о његовом одузимању из поседа. На тај начин је тужилца као власник онемогућена у вршењу својих власничких права и члана 3. Закона о основама својинско правних односа и није у обавези да трпи штетне последице зато што надлежни орган туженог није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији (изузимање из поседа), које би било основ за исплату новчане накнаде.

Такође, на право тужиље на новчану накнаду није од утицаја ни то што пренос права власништва на спорним парцелама није извршен и формално правно, јер се парцеле у јавним евиденцијама непокретности и даље налазе у својини тужиље. Ово због тога што су спорне парцеле у тренутку формирања улице по сили закона прешле у јавну својину.

Правилно је првостепени суд применом материјалног права, сходно одредби члана 42. Закона о експропријацији утврдио висину накнаде за фактички одузето земљиште у висини његове тржишне вредности и на тако одређен износ накнаде тужилци досудио законску затезну камату од дана пресуђења до исплате у смислу члана 277. Закона о облигационим односима.

Неосновани су наводи ревизије којима се оспорава правилна примена материјалног права. Ово тим пре што се у ревизији понављају наводи који су истицани у жалби против првостепене пресуде, које наводе од значаја за правилно одлуку о изјављеној жалби је образложено оценио другостепени суд, које прихвата и овај суд.

Правилна је одлука о трошковима поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 165. став 1. у вези са чланом 154. ЗПП, а сходно успеху странака у

спору, правилном применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и таксене тарифе, Закона о судским таксама.

Из наведених разлога, на основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**